



T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 18 Temmuz 2019
Sayı : 971

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Rant odaklı kentsel dönüşüm uygulamalarının İstanbul özelinde yarattığı sorunların tespiti, bu inşaatların şehri dönüştürdüğü "dev şantiye" görünümünün hem vatandaşlar, hem de çevre ve ekonomi üzerindeki olumsuz etkilerinin araştırılarak gereken tedbirlerin alınması amacıyla Anayasamızın 98 inci, TBMM İçtüzüğü'nün 104 üncü ve 105 inci maddeleri kapsamında Meclis Araştırması açılması konusunda gereğini saygılarımla arz ederim. 28.05.2019

S. S. A.
Serap S. Tarkın

Müzeyyen Şakr
Adana mv
M. S.

Hamit Öner Aygün
M. S.

Yusuf Özgür
Burcu M.

Emre TASCER
ANKARA MV

T. S.

Veli Ağbaba
Malatya mv.

KADİM DURMAZ
Tokat Milletvekili
İdare Amiri

Ömer Fethi Çelik
Kırşehir

Örül Berinçer
2011 yılında mv
Samsun

Ali
Ayhan ÖZEL
Antalya mv.

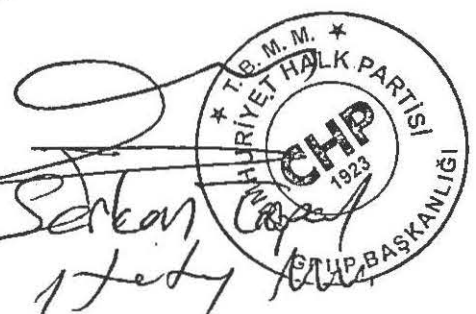
Onursal ADIGÜZEL
İstanbul Milletvekili

Müseyyen Yıldız
Adana mv.

Ahmet BAKUR
Adana mv

Kemal ZEYBEK

Ç. S.



E.00000505793





E.00000505793

GEREKÇE

İstanbul'un Kadıköy ilçesinin Fikirtepe mahallesinde 27 Mayıs 2019 tarihinde meydana gelen yangında 2 vatandaşımız hayatını kaybederken, 4 vatandaşımız yaralanmıştır. Özbek Caddesi'nde bulunan kentsel dönüşüm için boşaltılmış 3 katlı binada, henüz belirlenemeyen nedenle çıkan yangın kısa sürede çevredeki 4 binaya da sıçramıştır. Yaşanan bu acı olay İstanbul'u dev bir şantiyeye dönüştüren rant odaklı kentsel dönüşüm uygulamalarını tekrar kamuoyu gündemine taşımıştır.

İstanbul, özellikle son yıllarda, bilimsel gerçeklerin dışında rant odaklı projeler sonucunda dev bir şantiye haline getirilmiştir. İstanbulluların bugünlerde manzarası havada sallanan vinçler, beton mikserleri, inşaat tabelaları ve hafriyat kamyonlarıyla bezeli bir durumdadır. Şehrin dört bir yanından gökyüzüne yükselen inşaatlar İstanbul'un o eşsiz silüetini bozmaktadır.

Kentsel dönüşüm sebebiyle boşaltılan binalar ya da başlanıp yarım bırakılan akıbeti belirsiz inşaatlar, İstanbul'un Esenyurt, Kadıköy ve Sancaktepe gibi birçok ilçesinde bulunmaktadır. Yarım kalan bu inşaatlar görüntü kirliliğinin yanı sıra madde bağımlıları, satıcıları, kaçakçılar gibi kişilerce yasa dışı faaliyetler için de korunaklı bir alan sunmakta, bölge sakinlerini güvenlik açısından da endişelendirmektedir. Yine Fikirtepe'de yaşandığı gibi, bu inşaatlar yangın, çökme vb tehlikelere de kapı aralamaktadır.

Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum geçtiğimiz günlerde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın hedefinin yılda 300 bin kentsel dönüşüm projesini gerçekleştirmek olduğunu söylemiş, ancak bu sayının nasıl tespit edildiği, ülke genelindeki dağılımı, sürecin nasıl ilerleyeceği gibi konular açıklığa kavuşturulmamıştır.

Öte yandan, İstanbul kentsel dönüşüm bahanesi ile yandaş firmaların rant ve talan alanı haline getirilirken, şehrin en önemli sorun alanlarından olan deprem riski yetkililerce ihmal edilmiştir. İstanbul, 1999 Marmara Depremi'nde en ağır bedeli ödeyen kentlerden biridir. Fakat kenti yönetenler olası büyük bir deprem riskini ne yazık ki yok saymış, Afet Acil Eylemi Planı çerçevesinde belirlenen 493 boş alandan geriye sadece 77 adet toplanma alanı kalmıştır.

Bununla birlikte, kentsel dönüşümün sosyolojik boyutta kent içinde yarattığı gettolaşma da göz ardı edilmemesi gereken bir konudur. Acele kamulaştırma marifeti ile evlerinden edilen vatandaşlar konut fiyatlarındaki yükseklik sebebi ile tekrar aynı bölgelerde mülk sahibi olamamakta, yapılmayan ya da aksatılan kira yardımları, bitmeyen inşaatlar, mülk sahiplerine yönelik baskı ve tehditler iktidar tarafından ısrarla görmezden gelinmektedir.

Yaşanan bu mağduriyetin en yoğun yaşandığı bölgelerden birisi Fikirtepe Mahallesi'dir. 1/1.000 ölçekli Fikirtepe uygulama imar planı 14 Ocak 2011 tarihinde İBB Meclisi'nce oybirliği ile kabul edilmiştir. 2 Ağustos 2013'te Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın oluruyla, 6306 sayılı Kanun kapsamında Fikirtepe kentsel dönüşüm süreci başlamıştır. Ancak aradan geçen 8 yılda kentsel dönüşümün devam ettiği Fikirtepe'nin belirsiz bir şantiye halini koruduğu görülmektedir. Projelerin durduğu, inşaatların yavaşladığı Fikirtepe'de yıllardır devam eden ve bitirilemeyen daha da vahimi akıbeti belirsiz olan kentsel dönüşüm binlerce İstanbulluyu mağdur etmeye devam etmektedir. Fikirtepeliler sorunlarını bitirilmeyen inşaatlar, ödenmeyen kira taahhütleri, denetimsizlik, asbest sorunları, çevre kirliliği, metruk binalar, güvensizlik ve sürgün olarak sıralarken, bu sorunların çözümüne dair umutlarını ise gün be gün yitirmektedirler. Yalnızca Fikirtepe'de dahi kentsel dönüşümün mağdur ettiği 60 binden fazla yurttaşımızın hak arayışı içerisinde olduğunu söylemek mümkündür. Kentsel dönüşüm süreci içerisinde kira yardımlarının objektif kriterler çerçevesinde gerçekleştirilmemesi de yurttaşlar arasında





E.00000505793

açmakta, bir kısım Fikirtepelili kira yardımı alırken bir kısım Fikirtepelili ise bu yararlanamamaktadır. Dönüşüm süreci sonrasında Fikirtepelilerin tekrar Fikirtepe’de yaşayabileceklerine dair endişeleri de açıklığa kavuşturulması gereken bir diğer konudur. Fikirtepe başta olmak üzere, kentsel dönüşüm sürecine giren bölgelerde, semtlerin tarihi ve kültürel dokusunun korunarak sağlıklı ve güvenilir bir kentleşme sürecinin gerçekleştirilmesi şarttır. Aksi takdirde, İstanbul’un temel sorunlarından olan çarpık ve rant odaklı kentleşme sorunu devam edecektir.

Yaşanan bu sürecin temelinde iktidarın ülke sermayesini 16 yılda bilinçli bir şekilde inşaat ve rant odaklı dönüştürmesi yatmaktadır. AKP tek başına iktidara geldiği 2002 yılından bu yana, katma değeri yüksek, ihracatı artırmayı hedefleyen üretim modeli yerine; iç pazara dönük, sürdürülebilir döviz getirisi olmayan, aksine ihtiyaç duyulan hammadde ve ara malları sebebiyle ithalata bağımlı inşaat sektörüne dayalı bir büyüme modelini tercih etmiştir. Özellikle son yıllarda ülke sermayesi artan oranda inşaat sektörüne kanallı edilmiş, sektör imar değişiklikleri, riskli alan ve acele kamulaştırma kararları gibi araçlar yoluyla ihya edilmiştir. Yandaş sermaye yaratmayı amaçlayan bu ekonomi yönetimi, İstanbul başta olmak üzere tüm ülkenin kıymetli arazilerinin, yeşil alanlarının talan ve ranta kurban edilmesini de beraberinde getirmiştir.

Gelinen noktada, AKP iktidarı inşaat sektörünü ülke ekonomisinin belkemiği ve lokomotif sektörü haline getirmiş, ancak sektörün son yıllarda içine girdiği darboğaz İstanbul başta olmak üzere tüm yurdu yarım kalan inşaatlar, hayalet şantiyeler ve bitiş tarihi belirsiz yatırımlar ve bu yatırımların mağdur ettiği yüzbinlerce vatandaş ile baş başa bırakmıştır. Kentsel dönüşüm sebebiyle boşaltılmış binalar, bitmeyen konut projeleri, yarım kalan inşaatlar, ne zaman tamamlanacağı belli olmayan projeler, tüm birikimini, kazancını bu projelere yatıran vatandaşları ciddi manada mağdur etmiştir. Yine ücretini alamayan inşaat emekçilerinin mağduriyeti de ivedilikle çözüm beklemektedir. İnşaat sektörü yıllardır sektöre verilen geniş teşvikler, kayırılan yandaş firmalar, iş cinayetleri, kayıt dışı istihdam, emlak fiyatlarındaki aşırı artış gibi çok çeşitli sorun alanları üzerinden tartışılırken bu tartışmalara şimdi de boşaltılmış binalar, bitmeyen inşaatlar ve bu bitmeyen inşaatlar sebebiyle mağdur olan vatandaşların akıbeti eklenmiştir.

Bu çerçeveden hareketle, rant odaklı kentsel dönüşüm uygulamalarının İstanbul özelinde yarattığı sorunların tespiti, bu inşaatların şehri dönüştürdüğü “dev şantiye” görünümünün hem vatandaşlar, hem de çevre ve ekonomi üzerindeki olumsuz etkilerinin araştırılarak gereken tedbirlerin alınması için sendikaların, odaların, sivil toplum örgütlerinin ve hepsinden öte İstanbulluların fikir ve görüşlerine başvurulabilecek bir Meclis araştırmasının açılması olumlu bir adım olacaktır.

